

Mr PHIP
Prostate
Health
Improvement
Program

Repatriation
 General Hospital,
 Daw Park, SA.

PSA – што е тоа?

PSA или Prostate Specific Antigen (Специфичен антиген на простата) е белковина кој се исфрла со течноста која се ејакулира од страна на здрава простата. Една од функциите е да го подобри движењето на спермата. Обично, многу мали количини на ензим може да навлезат во крвниот систем. Меѓутоа, при заболувањето од рак нормалната структура на ткивото е пореметена, многу повеќе PSA навлегува во крвниот систем. Од таа причина зголеменото ниво на PSA во крвта (или серум) ќе индицира заболување од рак на простата.

Колку е прецизен PSA тестот?

Кога правиме било каков тест, добро е да добиеме дефинитивен одговор: “да, имате рак” или “не, немате рак”. За жал, PSA тестот не е толку прецизен. Во најдобра рака, тој е индикатор за можноста дека се има рак на простата. Тоа може многу да помогне во решението да се направат понатамошни тестови. Тоа значи дека тумачењето на нивото на PSA не секогаш е доволно.

Кои други состојби во организмот, освен ракот, допринесуваат кон покачувањето на нивото на PSA?

Обично простатата се зголемува како мажот старее, а бидејќи мали количини на PSA се произведуваат од здравата простата, крвниот притисок се зголемува. Бенигно зголемување на простатата (состојба која предизвикува отежнато мокрење, станување ноќе), е честа не канцерогена состојба која предизвикува зголемување на нивото на PSA. Од оваа причина, старосната граница, прикажана во Табелата бр. 1, може да се користи за одредување дали резултатите од тестот се нормални. Процентот Од нула до сто PSA (описано подолу) исто така, ни дава индикација дали зголеменото ниво на PSA е заради бенигно зголемување на простатата.

Привременото покачување на PSA може да биде предизвикано од редица причини¹. Инфекција на мочните патишта, простатитис (воспаление на простатата), или биопсија на простатата може да предизвика големо зголемување,

додека мало зголемување може да биде предизвикано од ејакулација или дури и возење велосипед. Заради овие причини на пораст на PSA кои не се предизвикани од заболување со рак, може да имате невообичаено висок резултат од тестот, што не значи дека имате рак. Веројатноста да имате рак е една на три.

Табела 1 – Горни граници на PSA за различни старосни групи²

Возраст (години)	Серум PSA (ng/ml)
40 - 49	2.0
50 - 59	3.0
60 - 69	4.0
70 - 79	5.5

Забелешка: Овие количини треба да се користат само како индикација. Можно е да се има рак на простатата и ниво на PSA во границите на нормалата, иако тоа ретко се случува.

Ако, покрај PSA тестот, се направи и ананел преглед на простатата и се покаже зголемена, веројатноста дека имате рак е поголема (еден према два).

Развиени се и други начини за мерење на PSA се со цел тестот да се направи сигурен. Еден од овие тестови се вика “Free to Total” (Од нула до сто) PSA. Тоа е однос изразен во проценти. Повеќето од PSA во крвта е врзана за белковини, вклучувајќи ги и оние создадени од клетките на ракот. Меѓутоа, мажите со бенигно зголемување на простатата имаат повисоко ниво на слободна (неврзана) PSA, последователно и повисок однос Нула до сто. Ако целосното ниво на PSA е невообичаено, Нула до сто односот на PSA ќе ни даде индикации дали покачувањето е резултат од бенигно потекување или пак рак на простатата. Поголема ќе биде веројатноста за рак ако процентот Нула до сто е под 10%² Овој тест е достапен и широко се користи насекаде низ Австралија.

Со гордост
 помогнато од

NATIONAL SENIORS
Foundation

National Seniors

Mr PHIP

Prostate
Health
Improvement
Program

Додатна литература

- 1 Polascik, T.J. et al
J of Urology, 1999.
162(2): p. 293-306.
- 2 Oesterling, J.E., et
al., J of Urology,
1995. 154(3): p.
1090-5.
- 3 Partin, A.W., et
al., Urology, 2001.
58(6): p. 843-8.
- 4 D'Amico, A.V., et
al., .NEJM, 2004.
351(2): p. 125-35.
- 5 Stenman, U.H., B.J
Urology, 1997.
79, Suppl 1: 53
- 60.

© Repatriation
General Hospital
April 2005

Кое е нормалното ниво на PSA?

Повеќето стручњаци се согласуваат дека ако имате PSA повеќе од 4 ng/ml, би требало да направите понатамошни испитувања. Некои сметаат ако нивото на PSA е поголемо од 'нормалното за возраста' (покажано во тебелата 1, или пак ако забрзано се покачува, би требало да се испита понатаму.

Во зависност од вашата возраст и семејна историја, лекарот може да ве испрати директно на уролог, или може да ги повтори тестовите пред да ве испрати на понатамошни анализи.

Ако ракот е присутен, нивото на PSA во крвта расте како расте туморот. Тоа значи дека мали покачувања на PSA се поврзани со мали тумори кои сепак може да бидат ограничени во простатата. Нивото на PSA од 10ng/ml или помалку е индикатор дека шансите ракот да се локализира се големи³. Нивото на PSA и канцерогените карактеристики на клетките на туморот може да индицира дека туморот се проширил вон простатата.

Ако ракот е присутен, брзината со која нивото на PSA се зголемува за време на серија тестови (наречени брзина на PSA) исто така ни дава информации за можноста ракот повторно да се појави после лекувањето⁴.

Колку брзо расте ракот?

Повеќето (но, не сите) видови рак на простата растат споро. Може да трае 5-10 години после порастот на нивото на PSA над 2.5ng/ml, за ракот да се "појави клинички", што значи, да пројави симптоми. Просечното време на преживување (период во кој 50% од мажите преживуваат после лекувањето) откако PSA ќе почне да расте е 17 години⁵. Од овие причини, PSA која започнува да расте кај постарите мажи, на пример на возраст 75-80 години, обично не се смета за закана. Кај мажите веднаш над 50 опасноста е веќе значителна. Овие податоци се дадени само како индикација – исходот на секој заболен од рак зависи од многу клинички фактори, како на пример

природата на клетките на туморот, видот на туморот, фазата на болеста, други болести и тн.

За крај

Јасно е дека нивото на PSA може да значи различни работи во различни услови. Нивото на PSA е корисно да се знае, зашто го индицира ризикот од рак кај оние кои не биле дијагностицирани дека се болни од рак, а може да упати на потреба од понатамошни испитувања. Следниот чекор во испитувањето е биопсија (земање примерок од ткивото на простатата со помош на игла раководена со ултразвук преку аналниот отвор). Ако сте имале еден или серија на PSA тестови, важно е да ги дискутирате со вашиот лекар сите фактори кои може да влијаат на резултатот, за да помогнете да се одреди нивото на ризик и потребата од понатамошни испитувања.

За повеќе информации

Сериите Г-дин РНП – достапни на:
www.prostatehealth.org.au

1. Треба ли да направам тест?
2. Толкување на PSA тестот
3. После дијагнозата
4. Следење после лекувањето
5. Лекување со хормони
6. Сексот после лекување
7. Корисни врски / Термини

Интернет:

www.prostate.org.au
www.prostatehealth.org.au
www.andrologyaustralia.org.au

Телефон:

Телефонска линија за помош на National Cancer: 13 11 20

Овие информации не се наменети да ги заменат советите на лекар. Информациите за рак на простатата постојано се дополнуваат. Ние ги направивме сите можни напори да ви ги презентираме најновите информации, меѓутоа вашиот општ лекар може да ви презентира нови или различни информации кои може да бидат посоодветни за вашиот случај.